

" ...

I. İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ :

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü aynen şöyledir:

"1- 418 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Tüm Maddelerinin Anayasaya Aykırılığı ve Gerekçesi :

A) Anayasanın Başlangıç Bölümü ve 2. Maddesine Aykırılık ve Gerekçesi:

İptal talebimize konu olan 418 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede de belirtildiği üzere; bu KHK "Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde" değişiklik yapmaktadır.

Yine, bu KHK, 12.3.1986 tarihli ve 3268 sayılı, 9.4.1987 tarihli ve 3347 sayılı ve 12.10.1988 tarihli ve 3479 sayılı, 1.6.1989 tarihli ve 3569 sayılı Kanunların verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmıştır.

KHK'nin metninden anlaşıldığına göre; bu KHK 9.4.1990 tarihinde Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmış 11.4.1990 tarihli Resmi Gazetede de yayımlanmıştır.

Oysa ki, bu KHK'nin kararlaştırılmasına yetki veren 12.3.1986 tarihli ve 3268 sayılı, 9.4.1987 tarihli ve 3347 sayılı, 12.10.1988 tarihli ve 3479 sayılı kanunlar Gurubumuzca açılan İPTAL DAVASI sonucunda 1.2.1990 günü Muhterem Mahkemenizce iptal edilmiştir.

Anayasanın 153. maddesinin son fıkrası; "Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar." demektedir.

O halde, bu Anayasanın bu maddesi yürürlükte olduğu sürece Anayasa Mahkemesinin tüm kararlarına herkesin saygılı olması gerekir.

Her ne kadar Anayasanın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında; "Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar." demekte ise de, sözü edilen yetki kanunlarının Anayasaya aykırı oldukları saptanarak iptal edildiklerine karar verilmiş olduğu 1.2.1990 tarihinde herkes tarafından bilinmektedir. Çünkü, bu karar özet halinde aynı gün Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunca yayımlandığı gibi, basınımızda da haber ve yorumlar şeklinde ve yoğun bir biçimde kamuoyuna sunulmuştur.

Bu nedenle, bu KHK'nin kararlaştırıldığı 9.4.1990 ve bu KHK'nin yayımlandığı 11.4.1990 tarihlerinde, yetki kanunlarının Anayasaya aykırılıkları nedeniyle iptallerine karar verilmiş olduğu Bakanlar Kurulunca da elbette bilinmekte idi.

Anayasanın, Devletimizin niteliğini belirleyen 2. maddesi, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğunu belirlemektedir.

Hukuk devletinde, nelerin hukukun korumasında olduğu ve nelerin bu korumadan yoksun bulunduğu bellidir.

Hukuk, hakkın suistimaline, kötüye kullanılmasına cevaz vermez. Anayasaya aykırılığı ve Anayasa karşısında geçersiz olduğu bilinen bir yetkiyi, daha doğrusu gerçekte var olmayan bir yetkiyi kullanmak, hakkın kötüye kullanılmasından da öte hukukun eylemli bir ihlali mahiyetindedir.

Anayasanın başlangıç bölümünün beşinci paragrafında "Bu anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş (hukuk düzeni) dışına çıkılamayacağı" vurgulanmaktadır.

Anayasaya aykırılığı bilinen ve bu nedenle de geçerliliğinin olmayacağı ortaya çıkmış, artık hukuken yok durumda olacağı belirlenmiş bir yetkiyi, iptal kararı Resmi Gazetede yayımlanmadığı gerekçesiyle kullanmak ve ona göre işlem yapmak hukuka uygun davranış, hukuk içerisinde sürdürülen bir işlem olarak kabullenmek olası değildir.

Muhterem Mahkemeniz, hukukun üstünlüğünün sigortasıdır. Anayasa Mahkemesinin varoluş nedeni, hukukun üstünlüğünü sağlama gereksinimidir.

Hukukun yazılı olmayan, ama uyulması ve uygulanması gereken evrensel ilkeleri ve kuralları vardır.

Eğer bir devlet, hukuk devleti ise hukukun yazılı olmayan bu ilke ve kurallarına Anayasadan ve yasalardan da önce uyulması ve bu kuralların uygulanması gerektiği gibi. Anayasa ve yasaların da bu kurallara aykırı olmamaları gerekir.

Muhterem Mahkemenizin de almış olduğu kararlarda sık sık belirtildiği gibi; hukuk devleti çatısı altında her şeyin hukuka uygun cereyan etmesi gerekir.

Tüm bu durumlar karşısında bu KHK ve böyle bir KHK çıkarılması tümüyle, Anayasanın başlangıç bölümü ile 2. maddesine aykırıdır. Bu nedenle bu KHK'nin tüm maddelerinin (1'den 47'ye kadar) iptali gerekir.

B- Anayasanın 5. Maddesine Aykırılık ve Gerekçesi :

Bilindiği üzere, Anayasanın 5. maddesi; "Devletin temel amaç ve görevlerini" belirlemektedir. Bu madde devlete, cumhuriyeti ve demokrasiyi koruma görevi vermiştir.

Anayasaya ve hukuka uymadığı bilinen bir yetkinin, "karar yürürlüğe girmemiştir" gerekçesiyle kullanılmaya devam edilmesi, devletin demokrasiyi koruma göreviyle bağdaşamaz.

Bu nedenle bu KHK'nin tüm maddeleri ve kararlaştırılarak yayınlanıp yürürlüğe konulması Anayasa'nın 5. maddesine de aykırıdır. İptali gerekir.

C- Anayasa'nın Başlangıç Bölümü İle 6.,7.,87. ve 91. Maddelerine Aykırılık ve Gerekçesi:

Anayasanın 7. ve 87. maddeleri yasama görevinin TBMM'ye ait olduğunu, kanun yapma, kaldırma ve değiştirme yetkisinin TBMM'ne ait bir yetki olduğunu belirlemektedir. Ayrıca Anayasanın başlangıç bölümünün altıncı paragrafında: "Kuvvetler ayrımının. Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin

Esas Sayısı: 1990/22
Karar Sayısı: 1992/6

kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" vurgulanmaktadır.

Kuvvetler ayrılığı ilkesi ve yasama yetkisinin devredilemeyeceği esası işin gerçeğinde Devletimizin bir hukuk devleti olmasının doğal bir sonucudur.

Buna karşın Anayasanın 91. maddesinin yürütme organına KHK çıkarma yetkisi veren hükmü tümüyle ayırık (istisnai) bir hükümdür. "Çok ivedi ve zorunlu" durumlarda kullanılacak bir yetkidir. Bunun aksi bir düşünce devletin hukuk devleti olduğunu, kuvvetler ayrılığının varlığı ve gerekliliğini ve Anayasanın başlangıç bölümü ile 7, 87. maddeleri ve başlangıç bölümünün varlığını inkar etmekten başka bir anlam taşımaz.

Yetki Yasasının düzenlenmesini amaçladığı konular "ivedi ve zorunlu" durumlardan değildir.

Muhterem Mahkemenizin 21 Nisan 1990 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1.2.1990 günlü 1988/64 Esas ve 1990/2 Karar sayılı kararıyla bu KHK'nin dayandığı yetki kanunu iptal edilmiştir.

Bu kararın; "Anayasanın başlangıç bölümü ve 2. maddesi yönünden inceleme" kısmında:

"Anayasa'nın Başlangıç bölümünde; kuvvetler ayrımının Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasına dayanan medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu belirtilmiştir.

Bu hüküm, üç kamu erki arasındaki dengeyi düzenlemektedir. KHK uygulamasının, ivedi ve zorunlu durumlar dışında ve uzun bir sürede yasama etkinliğinin yerini alacak biçimde kullanılması olağan bir yol haline getirilmesi üç kamu erki arasındaki dengeyi bozar, yürütmeye, yasama karşısında üstünlük sağlanmasına neden olur.

3479 sayılı Yasanın bu hükmü, ivedi ve zorunlu bir durum yokken parlamentonun yasama yetkisine ve önceliğine el uzatılması sonucunu doğurur. Böylece, bu hüküm, parlamenter demokrasinin dayanağı olan kuvvetler ayrılığı ve Anayasa'nın 2. maddesindeki "demokratik hukuk devleti" ilkelerine ters düşmekte, bu nedenle Anayasa'nın Başlangıç bölümüne ve 2. maddesine aykırı bulunmaktadır, iptali gerekir." denmektedir.

Ayrıca aynı kararın, "Anayasa'nın 7. ve 91. maddeleri Yönünden İnceleme" kısmında da:

"Bilindiği gibi 12.3.1986 günlü; 3268 sayılı Yetki Yasası, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki bazı kanunlarda değişiklik yapılmasını öngörmektedir. Bu yetki yasası ile, hükümet personel hukukuna ilişkin bir takım düzenlemeler yapmak üzere Meclis'ten iki yıl yetki alınmıştır.

3268 sayılı Yasa ile alınan bu iki yıllık süre dolmadan (1 yıl 27 gün sonra) 9.4.1987 günlü, 3347 sayılı Yasa ile 3268 sayılı Yasanın süresi bu tarihten başlayarak 31.12.1988'e kadar uzatılmış (1 yıl 8 ay 22 gün daha yetki alınmış) ayrıca yasanın kapsamı da genişletilerek, kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında değişiklik yapmak yetkisi eklenmiştir.

Dava konusu 12.10.1989 günlü, 3479 sayılı Yasa ise; 3347 sayılı Yasa ile değişik 3268 sayılı Yasa'nın süresini bu tarihten itibaren iki yıl daha uzatarak yetkinin son bulma tarihini 31.12.1990 olarak belirlemiştir.

Böylece, personel hukukunda ve kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında bir takım düzenlemelerde bulunmak üzere 3347 ve 3479 sayılı Yasalarla değişik 3268 sayılı Yasa ile toplam (daha önce aynı konuyu düzenlemek için alman yetki hariç) dört yıl, dokuz ay,ondokuz gün kesintisiz yetki alınmıştır.

Görüldüğü gibi bu süre hemen hemen bir yasama dönemi kadardır. Bu yasama dönemine yaklaşık bir süre içerisinde, yetki alman konulardaki düzenlemelerin bitirilmemiş olması da işin ivedi ve hemen yerine getirilecek türden olmadığını göstermektedir.

Öteyandan, Yasanın genel gerekçesindeki, "... Ayrıca, kamu personelinin durumlarının iyileştirilmesi amacıyla ayrı ayrı kanunlarda değişiklik yapılması, kanun yapımının gerektirdiği süre gözönüne alındığında, amacın kısa sürede gerçekleştirilmesine imkân vermemektedir."biçimindeki açıklamadan da anlaşılmaktadır ki, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında müessiriyeti artırmak ve kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla bunların idari, mali ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapmak, kısa sürede gerçekleştirilebilecek işlerden değildir."denmektedir.

Aynı gerekçe ve görüşler kuşkusuz bu KHK hükümleri için de geçerlidir. Çünkü bu KHK'nin düzenlediği konularda ivedi ve zorunlu konuları içermemektedir.

Bütün bu durumlar karşısında 418 sayılı KHK'nin tüm hükümleri Anayasanın başlangıç bölümü ve 7., 87. ve 91. maddelerine bu açılardan aykırıdır. İptali gerekir.

D- Bu KHK'nin Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmasına yetki veren kanunlar yukarıda sunulduğu üzere Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir.

Burada özenle üzerinde durulması gereken bir başka durum ortaya çıkmaktadır.

Yetki kanunları, ayrık bir durumda, yasama yetkisi bulunmayan yürütme organına kanun niteliğinde, kanun gibi geçerli olabilecek düzenleme yapmak üzere yetki vermektedir.

Yasama konusunda görevli ve yetkili olmayan yürütmenin böyle bir düzenleme yapabilmesi için, Yetki Yasasının geçerli bir yetki iradesini mündemiç olmaları, içlerinde taşımaları gerekir.

Yasama görevi, ulusal egemenliği temsil eden organın, bir başka deyişle ulusu temsilen, ulusal iradeyi kullanmak durumunda olan organın bu iradeyle yaptığı görevdir.

Yetki Kanununun geçerli olmaması, yasama organındaki egemenlik kudretinin yani ulusal istencin Bakanlar Kuruluna yansımaması, intikâl etmemesi demektir. Böyle bir ulusal irade, istenç, böyle bir ulusal egemenlik gücü Bakanlar Kuruluna yansımamış, intikâl etmemişse, Bakanlar Kurulunun tüm ulusu bağlayıcı bir yasal düzenleme yapması hiçbir şekilde olası değildir; yapılan düzenleme kanun hükmünde olma niteliğini kazanamaz.

Esas Sayısı: 1990/22
Karar Sayısı: 1992/6

Anayasanın 153. maddesinin "iptal kararları geriye yürümez" biçimindeki hükmüne dayanarak, Bakanlar Kuruluna intikal etmeyen yasama gücünü, intikâl etmiş gibi kabullenmek ve tüm ulusu bağlayıcı bir düzenleme yapma iradesine Yetki Kanununun çıktığı tarihten itibaren vücut vermek olası değildir.

Yetki Yasası ile ilgili iptal kararı, kanun hükmünde bir düzenleme yetkisinin, böyle bir iradenin, böyle bir gücün yürütmeye intikal etmediğini saptamaktadır.

Bu gerçek, iptal kararı ile ortaya konulup, açıklık kazandıktan sonra, geçersiz, ortada olmayan yetkiye dayalı olarak yapılan düzenlemeye, kanun hükmünde bir nitelik sağlayan bir hukuksallık izafe etmek olanağı yoktur.

Bu nedenle Anayasaya uygun bulunmayan. Anayasa karşısında geçerli olmayan daha doğrusu varolmayan, geçerli olmadığı, varolmadığı Anayasa Ma h kemesi'nce saptanan bir yetkiye dayalı olarak Bakanlar Kurulunca yapılan düzenlemelerin, hukuksal geçerliliği yoktur. Bu tarda oluşturulan KHK'ler Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı karşısında "keenlemyekûn"dur, yok hükmündedir.

Bu KHK de bütün bu durumlar karşısında yok hükmündedir, keenlemyekundur.

Muhterem Mahkemenizden özellikle bu KHK'nin keenlemyekûn olması nedeniyle de iptaline karar verilmesini talep etmekteyiz.

Bu açıdan da bu KHK Anayasanın başlangıç bölümüne, 7., 87. ve 91. maddelerine de aykırıdır. İptali gerekir.

E- Bir başka önemli nokta da şudur: Bu KHK'nin çıkarılmasına yetki veren kanunun süresi 1988 yılında sona ermiştir. Yetki Kanunun süresi bu nedenle 12.10.1988 kabul tarihli ve 3479 sayılı Kanunun 2. maddesi ile 31.12.1990 tarihine kadar uzatılmıştır.

Oysa ki, Muhterem Mahkemeniz, yetki kanunlarının sürelerini uzatan 3479 sayılı Kanunun 2. maddesini Grubumuzun başvurusu üzerine iptal etmiş ve böylece süre uzatmanın geçersizliğini ortaya koymuştur.

Bu duruma göre en azından, 12.10.1988 tarihinden sonra Yetki Yasasının süresi uzatılmamış 1988 yılından sonra Yetki Yasası yürürlükten kalkmıştır. Süre uzatımının geçersizliğinin bir başka şekilde değiştirilmesi veya yorumlanması mümkün değildir. Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye işlemeyeceği konusundaki Anayasa hükmü bu gerçeği ortadan kaldırmaya yetmez.

Bu KHK'nin tüm maddeleri, bu nedenle de Anayasanın başlangıç bölümü ile 7.,87. ve 91. maddelerine bu açıdan da aykırıdır.

F- Anayasanın 6. Maddesine Aykırılık ve Gerekçesi :

Anayasanın 6. maddesi, "Hiç bir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz." demektedir.

Tüm yukarıdan beri sunduğumuz konular göstermektedir ki. Yetki Kanununun geçersiz olması nedeniyle, Bakanlar Kurulu bu yetki varmış gibi kanun niteliğinde bir düzenleme yapmıştır.

Bu nedenle de Bakanlar Kurulu kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanma durumuna düşmüştür.

Bu nedenle, bu KHK'nin tüm hükümleri ve böyle bir düzenleme yapma Anayasanın 6. maddesine de aykırıdır. İptali gerekir.

2- Kanun Hükmünde Kararnamenin 1. Maddesinin Anayasaya Aykırılığı ve Gerekçesi :

418 sayılı KHK'nin 1. maddesinin son paragrafı özellikle sonradan lisans öğrenimi yapmış kamu görevlilerinin durumunu iyileştirmek yerine tam tersine önemli ölçüde kötüleştirmektedir.

Oysa ki, Yetki Kanunu memurların durumunda idari, mali, sosyal haklarında iyileştirmeler yapmak amacını düzenlemektedir.

Bu duruma göre bu KHK'nin bu hükmü Yetki Yasası ile çelişmektedir. Bu nedenle Anayasanın 91. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

3- Kanun Hükmünde Kararnamenin 29. Maddesinin Anayasaya Aykırılığı ve Gerekçesi :

Bu KHK'nin kararlaştırılmasına yetki verdiği belirtilen 3268, 3347, 3479 ve 3569 sayılı Kanunların amaç maddesi;

"Memurlar ve diğer kamu görevlerinin çalışmalarında müessiriyeti artırmak ve kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla bunların idari, mali, sosyal haklarında iyileştirmeler yapmak ... için" Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Oysa ki KHK'nin 29. maddesi, üniversitelerde görevli öğretim elemanlarını mağdur edecek ve dolayısıyla; eğitim, öğrenim ve etkinliklerini olumsuz yönde etkileyecek bir nitelik taşımaktadır.

Bir öğretim üyemizin konuya ilişkin görüşlerini aynen sunmakta yarar görmekteyiz :

"Bu genel çerçeve içinde, 11.4.1990 tarih ve 20489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 418 karar sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin 29. maddesi, üniversitelerde görevli öğretim elemanlarını mağdur edeceği ve dolayısıyla eğitim-öğretim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyeceği noktalarında tartışılmaya çalışılacaktır.

Üniversitelere bağlı fakülte, yüksekokul ve enstitü gibi organizasyonlarda, öğretim elemanının haftada okutabileceği toplam ders sayısı ile final ve bütünleme sınav görevlerine karşılık olmak üzere ödenecek ek ders ücreti esas ve kurallarını belirleyen hükümler, Yüksek Öğretim Kanunu'nda ve buna ek olarak çıkarılan diğer yazılı hukuki metinlerde yer almış bulunmaktadır. Buna göre, öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve okutmanların maaş

karşılıkları dışında, kendi branşlarında, okutabilecekleri zorunlu ve isteğe bağlı ek ders sayısının haftada nihai olarak 20-18 saat olacağı ve "her sınav dönemi için, öğretim elemanlarına tam ders yaptıkları son ayda okuttukları ek ders saati üzerinden, ayrıca ek ders ücreti ödeneceği" ifade edilmektedir.

Öğretim elemanının haftada okutabileceği maaş karşılığı ve ücreti esas dersleri gösterir ders dağıtım çizelgesi, yönetim ile öğretim elemanının karşılıklı anlaşmasını belgeleyen ve eğitim-öğretim etkinliklerinin yerine getirilmesini sağlayan hukuki bir sözleşme sayılabilir. Yani, yönetim, bu sözleşmeye göre, görevini ihmal eden veya yerine getirmeyen öğretim elemanına yürürlükteki yasa hükümlerine göre, maddi ve/veya manevi cezai yaptırım uygulayabilmektedir. Yönetimin organizasyonunun amaçlarını gerçekleştirmek için öğretim elemanı ile sözleşme yaparak kullandığı yetki, her yetki gibi, aynı zamanda sorumluluğu da birlikte getirmektedir. Bu sorumluluk, kapsamı itibarıyla, görevi yerine getiren öğretim elemanının, yürürlükteki yasa hükümlerine göre ücretinin ödenmesini ifade eder. Oysa, söz konusu kararnamenin ilgili hükmü, yönetimin, halihazırda yapılmış sözleşme hükümlerine uymamasına yol açmakta ve öğretim elemanını sözleşme hükümlerinin geçerliliğinin devam etmesi hususunda hak arama noktasına itmektedir. Aynı zamanda, yönetimi bu şekilde davranmaya zorlayarak elini-kolunu bağlamakta ve onu öğretim elemanı ile karşı karşıya getirmektedir. Söz konusu sözleşme, yapılmış olduğuna göre, bundan çıkan sonuç, o öğretim yılı bütünleme sınavları da dahil olmak üzere, bu sözleşme hükümleri geçerli olacak şekilde yürütülmesini gerektirir.

Diğer taraftan, söz konusu kararnamede, final sınavlarında ödenecek ek ders ücretiyle ilgili yeni esas ve kurallar getirilmiş olmasına rağmen, bütünleme sınavlarına ilişkin ek ders ücreti ödemesinin yapılamayacağına ait hüküm bulunması, alışlagelmiş sınav anlayışını da tamamen değiştirmektedir.

Final sınavı ücret ödemelerine esas olarak getirilen formülde, üniversitelerin akademik hiyerarşisi bozulmuş, bir öğretim görevlisi, bir profesörden daha fazla ek ders ücreti alır duruma getirilmiştir. Bu tutum, esas itibarıyla, bilime, bilimsel anlayışa indirilen bir darbe olarak düşünülebilir."

örülüyor ki, 29. madde. Yetki Yasasının amacıyla bağdaşmamaktadır. Bu nedenle KHK'nin 29. maddesi bu açıdan da Anayasanın 91. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

4- Kanun Hükmünde Kararnamenin 30. Maddesinin Anayasaya Aykırılığı ve Gerekçesi :

KHK'nin 30. maddesi, yüksek öğretim kurumlarının yeterli sayıda öğretim elemanı sağlayamayan bölümlerindeki öğretim elemanlarına "geliştirme ödeneği" verilmesi esasını getirmektedir.

Bu maddede, yüksek öğretim kurumlarından söz edilmekte, ancak devlet veya vakıf yüksek öğretim kurumları ayrımı yapılmamaktadır. Bu maddeye göre, vakıflarca kurulan ve Anayasanın 130. maddesine göre sadece devletin gözetim ve denetimi altında olan yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarına da geliştirme ödeneği verilebilecektir.

Oysa ki, Yetki Yasasında, böyle bir yetki söz konusu değildir. Bütün bu nedenlerle KHK'nin 30. maddesi bu açıdan da Anayasanın 91. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

5- KHK'nin 39. Maddesinin Anayasaya Aykırılığı ve Gerekçesi :

KHK'nin 39. maddesinde:

"Madde 39.- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarında cari hizmet ödenekleri (öğrencilere yapılacak sosyal transfer ödemeleri dahil) öğrenci başına tesbit edilir. Bu miktarın her yıl Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmı ilgili yüksek öğretim kurumuna ödenmek üzere Devlet tarafından öğrenciye verilir. Geri kalan kısım öğrenci tarafından karşılanır. Devletçe karşılanacak kısım % 50'den az olamaz.

Öğrenci başına cari hizmet ödeneği, öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile yüksek öğretim kurumlarının özellikleri gözönünde tutularak farklı miktarlarda tesbit edilebilir.

Öğrenci tarafından ödenecek miktar isteyen öğrenciye Kredi Yurtlar Kurumunca kredi olarak verilebilir.

Bir yüksek öğretim kurumunu bitirdikten sonra ikincisine katılanlar için Devletçe hiç bir ödeme yapılmaz.

Sınıfta kalan öğrencilere bir defaya mahsus olmak üzere Devlet yardımı için Kredi Yurtlar Kurumunca kredi verilebilir.

Benzeri devlet üniversiteleri için yapılacak yardımdan fazla olmamak üzere Vakıflar tarafından kurulan üniversitelere de Bakanlar Kurulunca tesbit edilecek esaslara göre devlet yardımı yapılabilir.

Öğrenci ve devlet tarafından yapılacak ödemelerin miktar ve bölgelere göre oranları ile bu uygulamaya ilişkin esas ve usuller her yıl Bakanlar Kurulunca yeniden belirlenir.

Yabancı uyruklu öğrencilerden alınacak ücretlerin miktarı Bakanlar Kurulunca ayrıca belirlenir.

Zamanında ödenmeyen kredi borçları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre mal sandıklarınca tahsil edilerek Kredi ve Yurtlar Kurumuna ödenir."

Bu madde hükümleri yakından incelendiğinde görülmektedir ki, Yetki Yasasında düzenlenmesi öngörülen konuları kapsamamaktadır.

a) Bu madde ilk bölümünde yüksek öğretim maliyetlerine öğrenci katılımını getirerek, öğrenciye yüksek oranda para ödeme yükümlülüğü getirmektedir. Böylece gerçek anlamda paralı yüksek öğretimi devreye sokmaktadır.

Bu konuya ilişkin bir öğretim üyemizin görüşlerini burada da aynen sunmakta yarar görmekteyiz:

"11 Nisan 1990 günlü Resmi Gazetede yayımlanan 418 sayılı KHK'nin 39. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'nın 46 ncı maddesinde önemli bir değişiklik yapılmıştır.

Anılan değişiklikten önceki sistem "harç" esasına dayanmakta idi. Yükseköğretim harçları, öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile yükseköğretim kurumlarının özellikleri gözönünde tutularak Yükseköğretim Kurulu'nun önerisi üzerine her yıl Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmekte ve belirlenen maliyet bedelinin en çok yüzde yirmisi öğrencilerden harç olarak alınmakta idi.

Söz konusu yeni sistem ile, öğrenci başına gerçek maliyetin hesaplanması ilkesi getirilmiştir. Öğrenci başına hesaplanacak gerçek maliyetin hesaplanmasında yükseköğretim kurumlarındaki cari hizmet ödenekleri ile öğrencilere yapılacak sosyal transferler toplama dahil edilecektir. Değiştirilen sistemde harç miktarının belirlenmesi Yüksek Öğretim Kurulu'nun önerisi ve Bakanlar Kurulu'nun takdirine bağlı kılınmışken, bu yeni sistemde devreden hem Yüksek Öğretim Kurulu çıkartılmış ve hem de Bakanlar Kurulu'nun takdirinden kopartılmıştır. Bakanlar Kurulu'nun takdir yetkisi, yükseköğretim ücretinin devletçe paylaşılabilecek maliyet oranının belirlenmesine indirgenmiş bulunmaktadır.

Harç sisteminde öğrencilerin öğrenim maliyetlerine katkılarının tavanı en çok yüzde yirmi ile sınırlanmışken, yapılan değişiklikle bu oran yüzde elliye çıkartılmıştır. Böylece şimdiye kadar gerçek maliyet tabanından uzak, Yüksek Öğretim Kurulu ile Bakanlar Kurulu'nun takdirine dayalı olarak sembolik bir nitelik gösteren öğrenim ücreti, takdirden çıkartılıp gerçek maliyet tabanına oturtulurken, öte yandan da yükseköğretim tam bir ücretli sisteme dönüştürülmüş olmaktadır.

Gerçekleştirilen değişiklik ile, isteyen öğrencilere kredi verilmesinde otomatik olarak verilme sisteminden vazgeçilip. Kredi Yurtlar Kurumu'nun takdirine bağlanırken, öğrencilerin devletten aldıkları kredi karşılığı hizmet yükümlülüğü altına girebilmelerinden de vazgeçilmiştir. Devlet bu yöntemle, kredi kullanan öğrencilere iş yaratma yükümlülüğünün altından kurtulmuş olmaktadır.

Bir yükseköğretim kurumunu bitirdikten sonra, ikincisine katılanların harcı devletçe karşılanmaz iken, getirilen yeni sistemde, ikinci bir programa katılanlara, öğrenim ücretinin yüzde yüzünü karşılama yükümlülüğü getirilmiştir.

Harç sisteminde, isteyen öğrencilere borçlanma ya da hizmet yükümlülüğü karşılığı ödeme, ek öğretim süreleri içinde devletçe yapılırken, sınıfta kalan öğrencilere kredi verilebilmesi bir defaya özgü duruma getirilmiştir. Böylece önceden dört yıllık normal öğrenim süresi için tanınan, iki, beş ve altı yıllık normal öğrenim süresi için tanınan üç yıllık ek öğrenim süresi için kredi kullanma olanağı tek yıla indirilmiş olmaktadır.

Devlet, bir yandan yükseköğretim maliyetlerine, dünyanın en liberal ülkesinde bile olmayan yüksek oranda öğrenci katılımını getirirken, öte yandan vakıflar tarafından kurulan üniversitelere benzeri devlet üniversiteleri için yapılan yardımda bulunmayı da üstlenmiş bulunmaktadır. Böylece, uzunca bir zamandan buyana, vakıf üniversitelerinin peşinde koştukları, devlet katkısı da 418 sayılı KHK ile gerçekleşmiş olmaktadır.

Getirilen düzenleme bir sistem değişikliği anlamına gelmektedir. Bu türden bir sistem değişikliğine neden olan düzenlemenin, kamuoyunun bilgi ve tartışmasında kaçırılmış bir

Esas Sayısı: 1990/22
Karar Sayısı: 1992/6

biçimde, kamu çalışanlarının önümüzdeki beş yıllık bir süredeki ek gösterge tablolarının arasına sıkıştırılması, "gece yarısı yasalarını" çağrıştırmaktadır.

Yetki Yasası öğrencilerden alınacak ödeneklerin düzenlenmesi konusunda herhangi bir yetkiyi Bakanlar Kuruluna vermemiştir.

KHK'nin 39. maddesi bu nedenle de Anayasanın 91. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

b) KHK'nin altıncı paragrafına bakıldığında, bu paragrafta dolaylı biçimde de olsa Vakıflara üniversite kurma yetkisi verilmektedir. Böyle bir hüküm daha önce Muhterem Mahkemenizce iptal edilmişti.

Bilindiği üzere Anayasanın 130. maddesi üniversitelerin devlet tarafından ve kanunla kurulacağına amirdir.

Bu nedenle KHK'nin 39. maddesinin altıncı paragrafı Anayasanın 130. maddesine bu açıdan da aykırıdır.

c) Yine aynı yani altıncı paragraf, Vakıf üniversitelerine de devlet yardımı yapılması esasını getirmektedir.

Yetki Yasasında böyle bir yetki mevcut değildir. Bu açıdan da bu paragraftaki hüküm Anayasanın 91. maddesine aykırıdır.

Yukarıdaki bir paragrafta da belirttiğimiz üzere Anayasanın 130. maddesi Vakıflar tarafından kurulacak yüksek öğretim kurumlar, üzerine Devletin yalnızca gözetim ve denetim yetkisi vardır.

Devletin bu tür üniversitelere para yardımı yapması Anayasanın 130. maddesi ile de bağdaşmamaktadır.

Bu nedenle maddenin altıncı paragraf hükümleri Anayasanın 91. ve 130. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

6- Anayasanın 10. ve 42. Maddelerine Aykırılık :

Bilindiği gibi Anayasanın 10. maddesi; "Kanun önünde" eşitliği öngörmektedir.

Anayasanın 42. maddesi ise; "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz." demektedir.

Yüksek öğrenimin paralı olması, varlıklılarla dar gelirliler arasında bir ayrıcalık yaratacaktır. Bu nedenle paralı yüksek öğrenim Anayasanın 10. maddesine aykırıdır.

Diğer taraftan maliyet hesabına dayalı paralı eğitim dar gelirlileri yüksek öğrenim hakkından yoksun bırakabilecektir. Bu nedenle bu madde Anayasanın 42. maddesine de aykırıdır, iptali gerekir."